

Hoofdstuk 4

HOORAPPARATEN

Gebruik

Er zijn veel verschillende types hoorapparaten op de markt. Bij de keuze van een hoorapparaat kunnen bv. de aard van het gehoorprobleem, uitzicht en/of grootte van het apparaat en de kostprijs een rol spelen. Hoorapparaten hebben veel mogelijkheden, maar ook beperkingen. In dit hoofdstuk gaan we hier dieper op in. Na enkele belangrijke wetenswaardigheden over hoorapparaten, belichten we de verschillende types en de onderdelen ervan. Daarna komen gebruik en onderhoud aan bod. We gaan ook in op welke voorzorgsmaatregelen kunnen getroffen worden als een persoon een hoorapparaat draagt. Tot slot staan we stil bij wat er moet gebeuren in geval van problemen of ongevallen met een hoorapparaat.

Een hoorapparaat is een hulpmiddel, maar lost niet alle problemen op

Gehoorverlies is een complexe stoornis. Het is meer dan alleen maar verminderd horen. Mocht iemand alleen verminderd horen, dan zou een hoorapparaat het probleem volledig kunnen verhelpen. De meeste mensen met een gehoorverlies nemen echter geluiden en spraak ook vervormd waar (zie hoofdstuk 2 gehoorstoornissen). Bovendien is het verlies meestal groter in de hoge tonen dan in de lage tonen. Spraak bevindt zich vooral in de hoge tonen. Veel mensen met een gehoorverlies zijn ook gevoeliger voor luide geluiden. Bij hen ligt de ‘grens’ van het net kunnen horen van een geluid dicht bij de ‘grens’ van het niet meer kunnen verdragen (te luid) van het geluid.

Hoorapparaten zijn persoonlijke hulpmiddelen

De instellingen van een hoorapparaat worden individueel en per oor bepaald, rekening houdend met het soort gehoorverlies en de ernst ervan. Zonder de nodige aanpassingen van een audioloog mogen hoorapparaten bijgevolg nooit worden doorgegeven aan een andere persoon.

Hoorapparaten verschillen in prijs

Er zijn enorme prijsverschillen tussen hoorapparaten door de grote variatie aan technologische mogelijkheden van elk toestel. De audioloog zoekt samen met de cliënt en zijn omgeving naar het meest geschikte apparaat. Eenvoudige hoorapparaten worden bijna volledig terugbetaald door de mutualiteit. Afhankelijk van de individuele noden en luistersituaties stelt de audioloog verschillende types hoorapparaten voor en biedt de cliënt tijdens een proefperiode de kans om deze verschillende apparaten uit te testen.

Hoorapparaten hebben een geluidsbegrenzer

Hoorapparaten zijn voorzien van een begrenzer. De begrenzer zorgt ervoor dat harde geluiden beperkt worden in kracht, zodat de persoon geen schadelijke geluiden te verwerken krijgt. Kan de persoon

ondanks de geluidsbegrenzing geen harde geluiden verdragen, vraag de audioloog dan om de begrenzer aan te passen.

Soorten hoorapparaten

Oorhanger (achter het oor)

De oorhanger is het meest voorkomende hoorapparaat. Men kan hierbij de keuze maken uit een hoorapparaat met een klassiek oorstukje

of een RIC (Receiver In the Canal)

Beide varianten zijn verkrijgbaar met een gewone of herlaadbare batterij

Toestellen in het oor

Toestellen in het oor (intra) of diep in het oor (CIC) komen zelden voor bij mensen met een verstandelijke beperking. De voornaamste redenen hiervoor zijn:

- de toestellen zijn **moeilijker te manipuleren** (bv. inbrengen en aanzetten van het apparaat)
- personen met een verstandelijke beperking hebben vaak een **smallere of anders gevormde gehoorgang**
- de **versterking van deze toestellen is beperkter**. Het gehoor gaat vaak sneller achteruit bij personen met een verstandelijke beperking. Het is mogelijk dat het gehoor na twee jaar zodanig achteruit ging dat het hoorapparaat onvoldoende reserve heeft om nog extra versterking te voorzien.
- personen met een verstandelijke beperking produceren meer oorsmeer. Als de **filter verstopt** raakt **met oorsmeer**, moet dit door de audioloog vervangen worden.

Er zijn nog heel wat andere toestellen op de markt. Vraag hiervoor raad aan de audioloog.

Hoorimplantaten

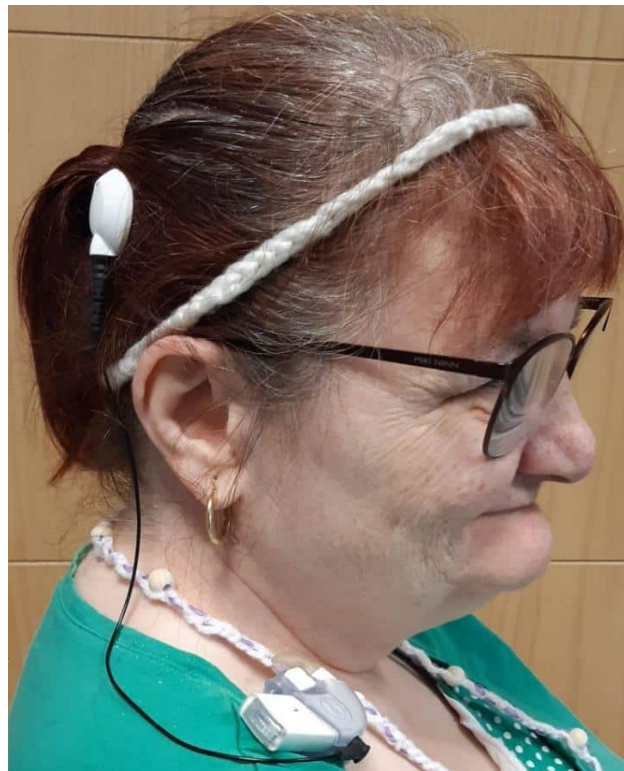
Cochleaire implant (CI)

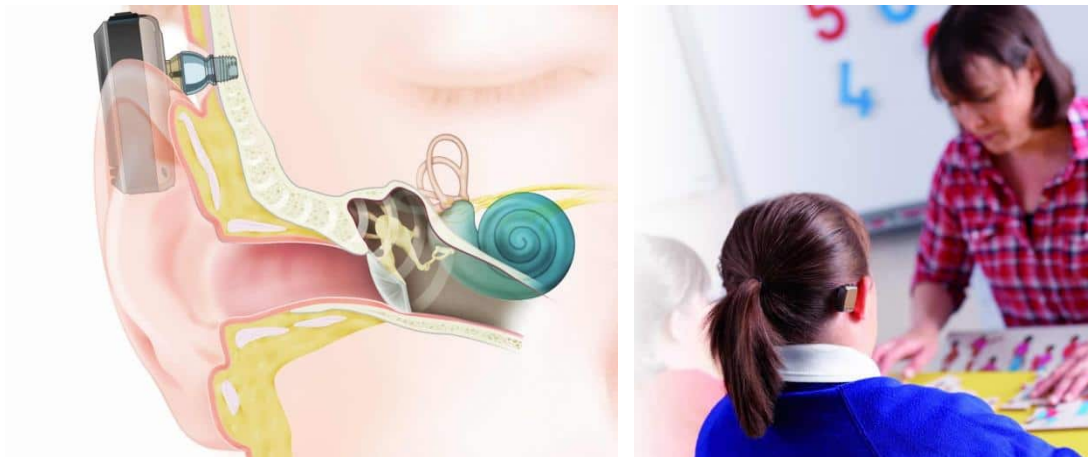
Cochlear Europe Ltd

Een cochleaire implant is bedoeld voor wie onvoldoende baat heeft bij een hoorapparaat. Bij volwassenen met een verstandelijke beperking wordt zelden een cochleaire implant geplaatst omwille van de intensieve revalidatie. Mits een goede omkadering en aangepast revalidatieproces heeft het wel kans tot slagen. De laatste jaren werden in Vlaanderen bij een aantal volwassenen met een verstandelijke beperking met succes een cochleaire implant geplaatst.

Bij de plaatsing van een cochleaire implant hebben volwassenen recht op terugbetaling van één implant, als voldaan is aan de vergoedingsvoorwaarden.

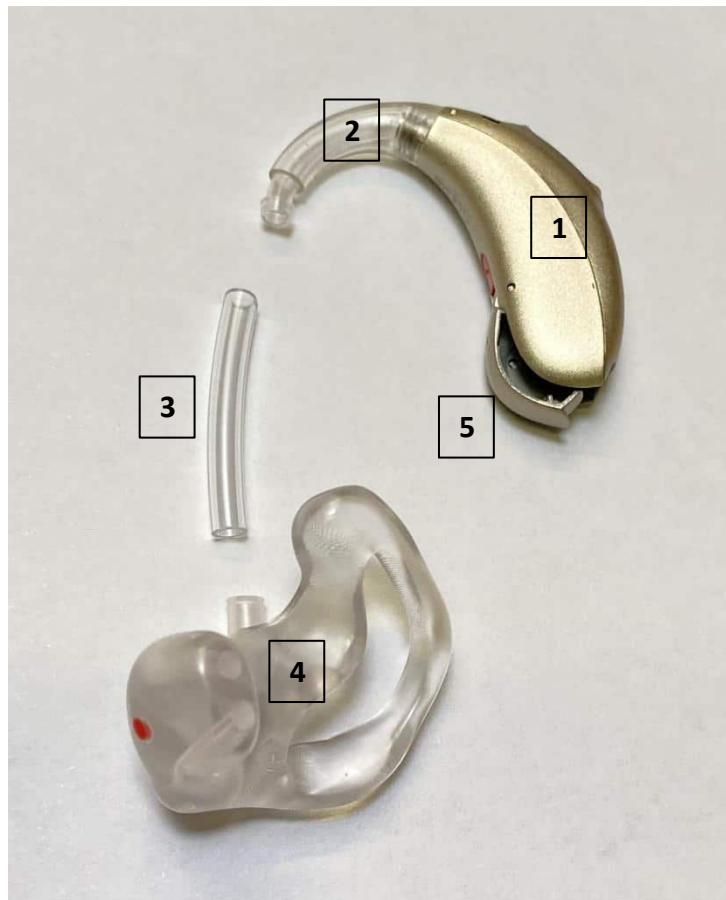
Middenoorimplant (BAHA)

BAHA-compact toestel - bron: www.cochlear.com

Een BAHA is alleen geschikt voor personen met een gehoorverlies als gevolg van een aandoening in het middenoor. Bij een beengeleidingstoestel is er een specifieke terugbetaling. Vraag hierover meer informatie bij je audioloog.

Onderdelen van het hoorapparaat

1. Oorhanger (het eigenlijke hoorapparaat)
2. Elleboogje (of toonbochtje)
3. Plastic slangetje (of akoestisch buisje)
4. Oorstuk
5. Batterijkamer (of laadpunt bij een herlaadbaar hoorapparaat)

Gebruik van het hoorapparaat

Rechter en linker hoorapparaat van elkaar onderscheiden

Omdat het gehoorverlies zelden aan beide oren even groot is, is het belangrijk dat het juiste hoorapparaat op het juiste oor wordt geplaatst. Om de hoorapparaten te herkennen brengt de audioloog meestal een kleurcode aan op het hoorapparaat en/of het oorstukje. De code wordt aangebracht op een plaats die niet zichtbaar is wanneer de persoon het toestel draagt.

Blauw is de kleur voor het **linker** hoorapparaat

Rood is de kleur voor het **rechter** hoorapparaat

Vraag de audioloog om deze kleurcode aan te brengen.

Rechter en linker oorstuk van elkaar onderscheiden

Sommige oorstukken hebben eveneens de rode of blauwe kleurcode voor de herkenning van respectievelijk het rechter en linker oorstuk (zie figuur hierboven). Vraag dit na bij de audioloog. Is dit niet mogelijk, kan men oorstukken op volgende manier van elkaar onderscheiden:

- leg het **oorstuk op tafel**
- richt het **gedeelte dat in de gehoorgang moet** schuiven **naar boven**
- is de **kromming** van het oorstuk naar **rechts** gericht, dan is dit het **rechter** oorstuk

is de **kromming** van het oorstukje naar **links** gericht, dan is dit het **linker** oorstuk

Merk op: kromming van het oorstuk volgt de kromming van je hand

Oorstuk aan de oorhanger bevestigen

Bevestig het doorzichtige slangetje van het oorstuk aan het toonbochtje van het hoorapparaat. De kromming van het hoorapparaat moet overeenkomen met de kromming van het oorstuk. Let op: rechter oorstuk op het rechter hoorapparaat plaatsen.

Hoorapparaat controleren

Herlaadbare hoorapparaten

- de hoorapparaten worden opgeladen in de **bijhorende lader**
- het **indicatorlampje** geeft aan wanneer het hoorapparaat is opgeladen
- plaats de apparaten steeds **in de oplader** wanneer ze niet gedragen worden
- standaard schakelt het hoorapparaat automatisch in wanneer het uit de lader wordt verwijderd

Hoorapparaten met wegwerpbatterijen

- afhankelijk van het type hoorapparaat bestaan verschillende batterijen (herkenbaar door een kleurcode). Gebruik steeds de **passende batterij**, voorgesteld door de audioloog.
- plaats de **batterij** op de correcte manier in de batterijkamer. Houd rekening met + en -. Soms staat dit afgebeeld binnenin de batterijkamer.
- **klik** de batterijkamer **volledig dicht**
- **houd** het hoorapparaat **dicht bij je oor** en luister naar de **opstartmelodie**. Dit hoor je na enkele seconden.

Tip:

Een **batterij die bijna leeg** is kan nog even stroom geven bij het inschakelen van het hoorapparaat. Zorggebruikers geven niet steeds aan dat het hoorapparaat niet meer werkt. Om dit te vermijden kan er eventueel gekozen worden om de batterij op een vast moment te vervangen. Zo garandeer je altijd werkende hoorapparaten.

Hoorapparaten in- en uitschakelen

Controleer eerst of het hoorapparaat werkt: zie hierboven

Herlaadbare hoorapparaten

- haal de hoorapparaten **uit het laadstation** volgens de instructies in de handleiding
- de hoorapparaten zijn nu ingeschakeld

Hoorapparaten met wegwerpbatterijen

- klik de batterijkamer **volledig dicht** om het hoorapparaat **in** te **schakelen**

- zet de batterijkamer volledig **open** om het hoorapparaat **uit** te **schakelen**

Hoorapparaat plaatsen

- Plaats het ingeschakelde hoorapparaat in het oor.
- Richt het uiteinde van het oorstuk naar het oor. De kromming van het hoorapparaat volgt de kromming van het oor.

- Trek de oorschelp voorzichtig naar boven/achter. Plaats het uiteinde van het oorstuk in het oor en schuif het oorstuk in de gehoorgang.

- Controleer of het oorstuk goed vast zit in de oorschelp door het even aan te drukken.

- Hang de oorhanger (het hoorapparaat) over de oorschelp.

Deze afbeeldingen tonen het plaatsen van een linker hoorapparaat.

Tips:

- Heeft de persoon **wondjes** aan de oorschelp en/of gehoorgang (ter hoogte van het oorstuk), laat deze dan beter **eerst genezen**. Laat het hoorapparaat enkele dagen uit. Vraag eventueel raad aan de arts.
- Na verloop van tijd is het mogelijk dat het **oorstuk niet meer goed past**. Hierdoor schuift het moeilijker in de gehoorgang, zit het te los in de gehoorgang, fluit het toestel sneller of ontstaan er wondjes. Maak in dit geval een afspraak met de **audioloog**. Hij kan het oorstuk bijvullen of een nieuw

maken. **Wondjes** kunnen ook worden veroorzaakt door schade aan het oorstuk. Je kan dan best controleren of er zich geen scherpe kantjes aan het oorstuk bevinden.

Hoorapparaat uit oor verwijderen

- Haal de oorhanger van achter het oor.

- Neem het **oorstuk bij het doorzichtige slangetje** en haal het **voorzichtig uit** het oor.

- **Verwijder het oorsmeer** op het oorstuk met een zacht doekje
- Zet de **batterijkamer open** (bij hoorapparaten met batterij)

- Bewaar het hoorapparaat in een **luchtdicht doosje met droogtablet**

Tip: verwijder de batterij op voorhand voor een langere levensduur!

- Of gebruik een **droogtoestel**

Tip: Een droogtoestel heeft als voordeel dat het een antibacteriële werking heeft.

Noot: Vooral bij mensen die veel zweten is het belangrijk 's nachts droogtabletten of een droogtoestel te gebruiken.

De volumeregelaar

Er zijn toestellen met en zonder volumeregelaar. Bij toestellen zonder volumeregelaar wordt het volume automatisch geregeld.

Bij sommige toestellen kan het volume handmatig geregeld worden. Vraag hierover meer uitleg aan de audioloog. Bij mensen met een verstandelijke beperking wordt er meestal voor gekozen om deze volumeregelaar uit te schakelen.

Voorzorgsmaatregelen bij gebruik

Wat met schokken, warmte, water, zand of haarlak?

Hoorapparaten **kunnen niet tegen schokken**. Laat ze dus beter niet vallen. Voer handelingen met een hoorapparaat altijd uit boven een veilige ondergrond (bv. een tafel of een bureau). Leg een zachte doek op de ondergrond.

Hoorapparaten **kunnen niet tegen water**. Voer geen handelingen uit met de hoorapparaten in nabijheid van water (bv. boven een vochtige ondergrond, naast een gevulde lavabo, ...). Zorg dat de persoon zijn hoorapparaten **niet draagt** wanneer hij **in bad** gaat **of** een **douche** neemt. Vergeet het hoorapparaat niet te verwijderen **in het zwembad of bij de kapper**. Voorzie een doosje waarin je de hoorapparaten veilig kunt opbergen. Plaats de hoorapparaten pas als het haar van de persoon volledig droog is.

Hoorapparaten **kunnen niet tegen warmte**. Laat de hoorapparaten nog uit wanneer je het haar van een persoon droogt met een haardroger. Leg **hoorapparaten** ook **niet op de verwarming** om te drogen.

Hoorapparaten **kunnen niet tegen haarlak**. Verwijder de hoorapparaten wanneer je haarlak op het haar van de persoon spuit.

Hoorapparaten **kunnen niet tegen zand**. Haal het hoorapparaat uit wanneer de persoon in of met zand speelt of breng een beschermhoes over het hoorapparaat aan (te verkrijgen bij de audioloog).

Voorkom verlies van de hoorapparaten

Men kan ervoor kiezen om de hoorapparaten met behulp van een speciale klip op de kledij van de persoon te bevestigen (te verkrijgen bij de audioloog). Let er bij het uitkleden wel op dat je eerst het hoorapparaat verwijdert.

Voorkom wissels van de hoorapparaten

De **instellingen van een hoorapparaat** worden individueel en **per oor bepaald**. Verwissel het rechter en linker hoorapparaat dus niet. Om wissels van hoorapparaten tussen verschillende personen te voorkomen, voorzie je de apparaten en/of bewaardozen best van initialen of andere kenmerken van identificatie.

Bewaar hoorapparaten op een veilige plaats

Bewaar hoorapparaten steeds op een zelfde en veilige plaats, buiten het bereik van medebewoners, kleine kinderen en huisdieren.

Bewaar de hoorapparaten tijdens het slapen of rusten bij voorkeur in een droogdoos (zie hierboven).

Als de apparaten niet gedragen kunnen worden op verplaatsing

Het is van groot belang dat hoorapparaten zo veel mogelijk worden gedragen. Wie de apparaten niet draagt, verliest een belangrijke bron aan informatie over wat er rondom hem/haar gebeurt. Alleen wanneer de apparaten schade kunnen oplopen, moeten ze worden uitgehaald (bv. bij het zwemmen, bij de kapper).

Let wel, het is niet nodig om ze al bij vertrek uit te halen. Het is belangrijk om de hoorapparaten zo lang mogelijk in te houden, dus net voor het zwemmen, net voor de kapper het haar wast, enz. Om te voorkomen dat de hoorapparaten beschadigd raken, voorzie zeker een doosje waarin je de hoorapparaten ter plaatse kan opbergen.